

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. תמיר:

1. שו"ת

היו"ר י. תמיר:

רציתי לומר כמה מלים על כנס ראשי
הרשויות המקומיות הערביות שהתקיים
לפני ימים אחדים בנצרת, בהשתתפות כ-350 נבחרים רשויות מקומיות
ערביות. אני רואה בכנס זה פורום שבו קיבלה ביטוי העלאה המנהיגות
הערבית הצעירה בישראל. היתה זו הפגנה של השתתפות ודיון ענייני
בבעיות, אם כי הטענות והתביעות היו דומות לאלה שמועלות בסקטור
היהודי. אני מברך את שיתוף הפעולה הזה בין הסקטור היהודי והערבי
במישור השלטון המקומי. השתתפו בכנס זה חברי הכנסת קשת, טובי,
זיאד, אלזועבי, מועדי ואנוכי. ח"כ זכין ואבו-רביע שלחו מברקים.
בשם ועדת הפנים בירכתי אני, וכן נשאו נאומים מר מליון מטעם
מרכז השלטון המקומי ומר קוברסקי בשם משרד הפנים.

אתמול כינס דוד סיוון, מזכיר מלר'ז,
פסיבת עתונאים בה הודיע על פירוקה של מלר'ז, בגלל חוסר אמצעים.
אני מצדי הודעתי שאנחנו רואים במוסד זה של מלר'ז מוסד חשוב ביותר,
ואיננו משלימים עפ' יורקו. יש להצטער על שהמוסד הזה ניזון כל
השנים מתקציבי מטסלה ורשויות מקומיות, בעוד שלמעשה הוא צריך
לקבל כספים מגופים ציבוריים וממוסדות שונים, לא ממסלתיים, כפי
שנהוג בארצות אחרות. אני רוצה להציע שנמנה ועדה בת שלושה חברים
שתיפגש עם המזכיר וחברי המועצה של מלר'ז, כדי לנסות להעלות את
המוסד על פסים קונסטרוקטיביים-ביקורתיים.

א. הרליץ:

בהזדמנות זו רציתי להזכיר גם את
המועצה לארץ-ישראל יפה, העלולה אף
היא להגיע למצב דומה עקב נסיעתה הקרובה של הגב' הרצוג לחו"ל.

י. בארי:

הבוקר שמעתי ברדיו שמר סיוון הודיע
כי מלר'ז איננה מתפרקת, אלא רק תצמצם
את פעילותה. אני מקבל את הצעת היו"ר שנבחר בוועדה (שנים מן
הפעילים במלר'ז הם גם חברי ועדת הפנים). עובדה שמלר'ז לא הצליחה
לגייס כספים מספיקים מהציבור, ולכן נזקקה לכספי מטסלה.

מה שנוגע למועצה לא"י-יפה, אני
רוצה להעלות הצעה. יש מועצת קליטה ליד משרד הקליטה; יש מועצה
לענייני רווחה. כדאי אולי לשקול הקמת מועצה רחבה שתאגד את כל
הגופים העוסקים בשטח זה או אחר של איכות הסביבה.

היו"ר י. תמיר:

אני מציע שח"כ בארי ירכז את ועדת-
המשנה, וחבריה יהיו ח"כ הרליץ
וכועז מואב. הוועדה חבוא בדברים עם מלר'ז ותדון בדרכים לפתרון
הבעיה.

מה שנוגע להצעתו של ח"כ בארי - לפני
שלוש שנים זימנתי בת"א מספר אנשים הנוגעים בענין והצעתו להם
לכוון מוסד-גג לכל העוסקים בענין איכות הסביבה. העניינים מתגלגלים
עד היום. לפני זמן מה סיכמנו עם מר קוברסקי וד"ר מרינוב לכנס
מועצה עליונה של כל המוסדות הוולונטריים הללו.

הוחלט:

לבחור בוועדת משנה בת שלושה חברים: ח"כ
א. הרליץ, ג. מואב וי. בארי (שירכז אותה),
שתבוא בדברים עם המזכיר וחברי המועצה של
מלר'ז בדבר האמצעים לעזור למלר'ז להתגבר
על קשייה.

2. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

ה' יו"ר י. תמיר:
בסעיף 1 היתה הצעה של ח"כ קשת לכלול בחוק גם את המועצות האזוריות. שוכנענו ע"י נציג משרד הפנים שאין צורך בהצעה כזאת, והיא רק תסבך את החוק.

בסעיף 2 הציע ח"כ קשת להוסיף פסקה שראש רשות מקומית חייב להיות אזרח ישראלי. היתה למעשה תמיכה כמעט כללית בהצעתו.

בסעיף 5 היו השגות לגבי מספר התומכים-החותמים הנדרש להגשת מועמדות. לא סיכמנו.

בסעיף 4 (ב) נסב עיקר הויכוח סביב השאלה של "ראשון ברשימת מועמדים".

מ. בן-פורת:
מה שנוגע למועצות האיזוריות - הן עצמן מתנגדות להיכלל בחוק הזה. גם אני סבור שלמועצות האיזוריות יש מבנה אחר ושיטת בחירות שונה, וזהו נושא שונה לחלוטין.

מה שנוגע לדרישה שראש העיר יהיה אזרח ישראלי - היום אנחנו מקנים זכות בחירה גם לתושב שאיננו אזרח. ואם תושב רשאי לבחור לעירייה - אינני סבור שצריך למנוע ממנו גם את הזכות להיבחר. ובפרט שאם יחייבו ראש עיר להיות אזרח - מה על הסגנים שחייבים לפעמים למלא את מקומו של ראש העיר בהעדרו? והרי בסופו של דבר אנחנו מעוניינים שהאוכלוסייה הערבית בירושלים תהיה מעוררת בחיי העיר. אני מציע אפוא להשאיר זכות בחירה פאסיבית בידי מי שיש לו זכות בחירה אקטיבית.

בענין ריבוי החתימות הנדרש להגשת מועמדות - לדעתי עלינו להזהר מהגזמה במספר החותמים. בפרט כשמדובר בעיירות קטנות.

ב.צ. קשת:
במקומות קטנים יידרשו 5%, ולא מספר אבסולוטי של חתימות.

מ. בן-פורת:
בעיירה שיש בה 3,000 תושבים ומגוישים בה 10 רשימות - לא יתכן לדרוש שבכל רשימה יחתמו 5% מבעלי זכות הבחירה, כי יצא שכחצית מכל תושבי המקום יצטרכו להצהיר מראש על נטייתם המפלגתית. אני מציע אפוא שנחפשי על 500 חותמים.

מר רותם:
אני מבקש להציע תוספת לסעיף 4. אנחנו רוצים להכניס בחוק זה שינוי לגבי תפקידו של ראש הרשות. ועובדה שכיום יש בעיה למצוא אנשים מתאימים, למעשה בעלי מקצוע, שינהלו בעיקר את המקומות הקטנים והמרוחקים. אנחנו מבקשים אפוא להציע שמי שמכהן כראש רשות מקומית לפחות שלוש שנים לפני סועד הגשת רשימת המועמדים - יוכל להיות מועמד בכל רשות מקומית אחרת, מבלי שיצטרך להעתיק לשם את מקום מגוריו שנה לפני הבחירות, כפי שנדרש היום.

ג. קורן:
אבל הוא חייב להכיר את הישוב בו הוא מציג את מועמדותו.

מר רותם:
אין שוני רב בין ישוב לישוב. ואם הציבור רוצה בו - צריך לאפשר לו להיבחר. אחרת, אם ירצה לעבור לישוב אחר, הוא יצטרך להפסיק את פעילותו במקום הקודם שנה לפני הבחירות. אחרי שנבחר, כמובן, יצטרך חוץ חצי שנה לעבור להיות תושב המקום החדש שבו נבחר. זה קיים כמעט בכל העולם.

אני מבקש לא להחליט על כך היום, כי הצעתו של מר רותם מחייבת שיקול מעמיק.

י. בארי:

לדברי ח"כ בן-פורת: לי נראה בכל זאת שראש הרשות חייב להיות אזרח המדינה, גם אם לבחור יכול גם תושב שאיננו אזרח.

מה שנוגע למספר החתימות הנדרש - הכוונה היא להעלות את המספר הנדרש דווקא במקומות הגדולים, ששם הצענו להעמיד את המספר על 2,000 או 2,500, אבל הסכמנו להתפשר על 750. במקומות הקטנים ממילא אין זה משנה, כי בהם קובע האחוז ולא המספר האבסולוטי. במקום קטן של 3,000 תושבים מספר החתימות שיידרש, לפי 5%, יהיה 150 בלבד.

אני נאלץ לחלוק על חברי ח"כ בן-פורת בשני הנושאים שהעלה.

א. גיבלבר:

מה שנוגע לאזרחותו של ראש הרשות - אני מתכוון ליהודים ולא דווקא למעוטים. לא ייתכן שיהודי שבא לארץ ואיננו רוצה להיות אזרח - יוכל בכל זאת להיות ראש עיר. לבחור למועצה הוא רשאי גם אם הוא תושב בלבד, כי יש לו ענין ברשות המקומית ובניהולה. ייתכן שהוא רשאי גם להיבחר כחבר המועצה, אבל לא כראש העיר.

מה שנוגע למספר החתימות - צדק ח"כ בארי. הדרישה למספר גדול של חתימות רלבנטית רק בישובים של 20 אלף תושבים ומעלה, כי בישוב קטן מזה פועל העקרון של 5%.

אני מוכן להסכים להצעה של 750 חותמים רק אם נגיד שכל סיעה חייבת להציג

נ. אליעזר:

אותו מספר חתימות.

אנחנו מעוניינים לעודד כוחות ציבוריים צעירים ברשויות המקומיות, אבל לא לעודד פיצול מיותר של גופים לא רציניים. משום כך הצעתי את הפסדה של 750 חתימות.

א. גיבלבר:

במבט ראשון אני מסתייגת מהצעתו של מר רותם. בסופו של דבר איננו מדברים כאן על פקידים, אלא על נבחרים ציבוריים, שצריכים לצמוח באופן טבעי במקום שבו הם רוצים להיבחר. ועדיין אינני רואה ראש עיר שיעזוב את חדרה למשל ויעבור לשלומי. החוק הזה צריך לאפשר לאנשים לצמוח מתוך שלומי עצמה, ולא לעודד נדידת-עמים. זה מנוגד לרוח החוק.

א. הרליץ:

זאת בדיוק מטרת הצעתי: למנוע נדידת-עמים כזאת שנה לפני הבחירות.

מר רותם:

גם לי נראה שאי-אפשר לצרף את המועצות האיזוריות לחוק הזה.

פ. אילון:

שוכנעתי, ואני מסיר את הצעתי.

ב. צ. קשת:

מה שנוגע לאזרחותו של ראש הרשות - גם אני סבור שראש הרשות חייב להיות אזרח ישראלי. הרי אנחנו באים כאן להעניק מעמד מיוחד לראש רשות, ולא ייתכן שיבוא אדם מחו"ל ויבחר כראש העיר גם כשאיננו אזרח.

פ. אילון:

אני מצטרף להצעת הפסדה של 750 חתימות, אם אמנם יש לכך הסכמה פה אחד. אבל אם טרם הוחלט - אני הייתי מציע

פ. אילון:

להעמיד את המספר על אלף. בעיר בת פחות מ-15 אלף תושבים חל ממילא העקרון של 5%, שהם 500 חתימות. והדרישה לאלף חתימות תביא לכך שיציגו את מועמדותם רק אנשים שהם באמת רציניים והשיגו עמדה בעירם.

אני מסכים להצעת התיקון של מר רותם. אדם שכיהן כראש עיר מסויימת לפחות שלוש שנים - ושאי לדעת להציג את מועמדותו בכל רשות מקומית אחרת, ללא כל הפרוצדורה של חתימות והמתנה של שנה וכו'. וכבר היו רבדים לעולם. בבחירות הקודמות הציג ראש עיריית גבעתיים את מועמדתו ברמת-גן (אם כי הסיר אותה לאחר מכן). אנחנו יודעים שדווקא במקומות הקטנים הבעיה האישית של ראשת הרשות היא החמורה ביותר, בכל המפלגות. בבית-שאן למשל יש לאחרינה ראש עיר שהוכיח את עצמו. אם ירצה בגמר הקדנציה שלו להציג את מועמדותו בקרית-שמונה - למה לא לאפשר לו זאת? והרי בסופו של דבר הציבור הוא שיכריע. אנחנו מעוניינים לעודד אנשים אשר הוכיחו את עצמם להצטרף לרשויות מקומיות קטנות וחלשות.

א. הרליץ: כל ערכו של ראש הרשות הוא בכך שצמח מתוך הרשות עצמה.

פ. אילון: לאו דווקא. אמנם, גם לפי הצעת החוק כפי שהיא עתה הדבר ניתן. אבל בהגבלה שהוא חייב לעקור למקום החדש שנה לפני הבחירות. כפשרה אני מציע אפוא להסיר את המגבלה של שנה, אבל להשאיר את המגבלות של הצורך בחתימות וכו'.

ב. מואב: נדמה לי שאסור לנו להכניס בחוק הזה פריבילגיות כלשהן לקבוצת אנשים בעלי מקצוע זה או אחר. צריך לתת הזדמנות שווה לכל אזרח לבחור ולהיבחר. זהו עקרון אלמנטרי בבחירות ומוקרטיות. לכל היותר אפשר להתפשר על כך שמי שרוצה להיבחר ברשות מקומית אחרת - יעבור לגור בה, וימשיך בינתיים לכהן כראש הרשות הקודמת.

פ. אילון: זה אסור לפי החוק. אם הוא עובר ממקום כהונתו - הוא נפסל מלהיות ראש הרשות.

ב. מואב: מה שנוגע למספר החתימות הבודש - המצב הקיים אומר שרשימה יכולה להיות ראש רשות חייב להיות ראשון ברשימה. יצא שרוב המועמדים בראש הרשימות השונות יציגו את עצמם גם לראשות העיר, ואינני יודע אם לכך אנחנו מתכוונים. לדעתי הכוונה המקורית שבהצעת החוק היתה להביא לשינוי מהותי במצב הקיים ברשויות המקומיות בבחירת ראש העיר. ואם אנחנו מכבידים יתר על המידה ע"י ורישה למספר גדול של חותמים - אנחנו מביאים לכך שרק מפלגות שיש להן מנגנון יהיו מסוגלת לגייס מספר כזה של 750 חתימות, ואני מציע לא להקשות על אנשים להציג את מועמדותם לתפקיד ראש העיר. במיוחד אם נשווה זאת עם מה שבודש כיום בבחירות לכנסת. ו-250 חותמים מספיקים לדעתי במצב הנוכחי.

מר שפט: למען הדיוק: מדובר לא בשנה, אלא ב-7-6 חודשים, אם היום הקובע הוא א' בניסן (ואנחנו מתכוונים להקדים אותו ל-א' באייר).

בהצעת החוק המקורית שהציע בשעתו מר רוזן (לפני 10 שנים) נדרשו 500 חתימות. תוך כדי הדיונים בוועדת החוקה הוחלט להוריד את המספר הנדרש ל-250. עכשיו באים כאן ומבקשים להעלות אותו שוב. אינני סבור שבחירות מתנהלות עפ"י חתימות, אלא

מר שפט:

עפ"י בוחרים. החתימות נדרשות כדי להראות שהמועמד הוא אדם רציני, שיש מאחוריו עורך ציבורי. ואם רוצים להפחית במגבלות - אני הייתי מציע להסיר דווקא את המגבלה של 5% ברשויות הקטנות, שהיא חמורה הרבה יותר. כי אם אתה לוקח 6-7 מועמדים ברשות מקומית קטנה (כפי שקיים למעשה בעיקר בסקטור הערבי) - אתה צריך להחתיים כ-40% מבעלי זכות הבחירה ביישוב.

ג. מליון:

אני רוצה להעיר הערה אישית, שלא על דעת מרכז השלטון המקומי. בסעיף 2 נאמר שראש הרשות ייבחר בבחירות אישיות. אבל יתר הסעיפים אינם עוסקים בבחירות אישיות כלל, אם אכן מדובר ברשימה וכו'. ואם סעיף 5 מדבר על הצורך במספר מסויים של חתימות - יידרשו פעמיים חתימות: פעם אחת לגבי ראש העיר, ופעם לגבי הרשימה למועצה שהוא עומד בראשה. וזה אבסורד. כל ענין החתימות נראה לי לא-דרוש. הוא מסרב ומסלף, ואני חושב שצריך להתרכז בפקדון בלבד. עובדה שבעד החתימות הללו משלמים בכסף או בשווה-כסף, ולמה לשלם פעמיים.

ג. צ. קשת:

מר מליון טועה בענין החשלושים. עוד לא הגענו לכך שמשלמים בעד החתימות.

כבר אמרתי שאני מסיר את הצעת בדבר המועצות האזוריות, אם כי אני סבור שיבוא יום שנצטרך לדון בשיטת הבחירות גם במועצות האזוריות, שכיום איננה כל-כך דמוקרטית. אבל לא זה עומד היום על סדר-היום.

אני מציע לא לקבל את הצעת התיקון של מר רותם. אנחנו צריכים לעשות הכל כדי לא להסתכן, ואילו ההצעה הזאת חסבך אותנו בכך שראש מועצת שלומי ירוץ לבחירות בת"א, ולא להיפך - בדיוק מה שאיננו מעוניינים.

יותר ויותר אני משתכנע בצדקת עמדת המקורית, שרק אזרח המדינה יכול לעמוד בראש רשות מקומית. אנחנו באים כאן ליצור מוסד חדש, רציני, של ראש רשות מקומית שנבחר בזכות כישוריו האישיים. כל הזמן אני טוען שתפקידו של ראש עיר חשוב הרבה יותר מזה של חבר כנסת. ואם אנחנו באים עכשיו עוד להעניק לו מעמד מיוחד במינו - לא ייתכן שהוא לא יהיה אזרח המדינה. ואינני מדבר כרגע על בעיית יהודים וערבים. אינני רוצה שבראש הרשות המקומית שבה אני מתגורר יעמוד אדם שאיננו אזרח ישראלי, אפילו הוא גאון. אדם שיושב במדינה זמן רב ועדיין שומר על אזרחותו הזרה - מימן שטרם החליט סופית. ואיך זה ייתכן שאדם כזה יעמוד בראש עיר כמו ת"א, שסובבת בה אחרז כה בכבד מתושבי המדינה?

ג. אליעד:

ואיך אתה פותר במקרה כזה את בעיית ערביי ירושלים, שאינם אזרחי ישראל?

ג. צ. קשת:

הם לא יוכלו להיות מועמדים לראשות העיר. אינני רוצה לקפח את הערבים. אבל אינני מוכן לתת להם פריבילגיות יותר משאני נותן ליהודים. ואם נאשטיבי ירצה להיות ראש עיריית ירושלים - שיהיה אזרח ישראלי.

נכון שצריך יהיה למצוא פתרון לבעיית הסגנים, ובעיקר לבעיה של סגן שממלא את מקומו של ראש העיר בהיעדרו. ייתכן שצריך יהיה לכתוב שסגן שאיננו אזרח המדינה לא יוכל למלא את מקומו של ראש העיר.

דבריו של ח"כ מואב נבעו מחוסר בסיון. אין זה נכון שכל רשימה תציב את הראשון בה כמועמד לראשות העיר. אבל נכון שזאת נקודת התורפה שבהצעת החוק של ח"כ בן-פורת. הסכנה הגדולה היא שהכלנתריזם יתחיל לפני הבחירות, שמפלגה פלונית תתייצב מאחורי מועמד של מפלגה אלמונית, בתנאי שהלה יבטיח לה סגנות לכשייבחר. ולכך לא מצאתי פתרון, והגעתי למסקנה שהטוב שבהצעה כולה שקול כנגד הסיכון הזה.

ב.צ. קשת:

מה שנוגע למספר החתימים הנדרש - לא צדקו ח"כ אליעזר ומואב. אישית אינני רוצה לסגור את הדרך בפני כוחות חושים. יושב כאן מר אביגדור ורשה, שרץ לבחירות כמועמד אישי. אני טוען שאדם שרוצה לרוץ לבחירות וחושב שיש לו סיכוי - הוא אדם שיש לצידו דעת ציבור. ואת זה אפשר להוכיח ע"י חתימות. וכבר הזכירו כאן בישיבה קודמת את הדוגמה של רשימת ר"ץ שהצליחה לגייס אלפי חתימות חוץ ימים ספורים. אין המפלגות מסוגלות עוד היום לסתום כל אפשרות של עליית אנשים שהמקום רוצה בהם. אחרת קורה מה שקרה למפלגתי שלי בבחירות האחרונות בראש"צ. אבל יחד עם זה לא צריך לעודד אינפלציה, הפקרות; שלא כל בחור נחמד ויפה יחליט שהוא רוצה לרוץ לבחירות ושום דבר אינו עומד בדרכו.

אני חוזר ואומר שאני מתנגד להצעת החיקון של מר רותם, כדי למנוע נדידה-יתר.

פ. אילון:

ואם אני ארצה להציג את מועמדותי לראשות עיריית ת"א - אצטרך להתפטר מראשות עיריית חולון שנה לפני הבחירות?

ב.צ. קשת:

אם אתה מחליט לרוץ לבחירות בת"א - אין לך זכות מוסרית לעמוד עוד בראש עיריית חולון. זאת צריכה להיות הגישה. אדם שמחליט שעתידי בעיר אחרת - אינו יכול עוד לדאוג כראוי לאזרחיו בעירו הנוכחית, כי אינו מסור להם עוד כפי שצריך.

ג. אליעזר:

בשאלת האזרחות הישראלית אני מבקש לדחות את ההכרעה. נראה לי שיש לבעיה זו השלכות רחוקות יותר, ואני מבקש שהות להתייעץ בסייעתי. בתחילה בטייתי לדבריו של ח"כ קשת. אבל בירושלים אני סבור שיש בעיה מיוחדת, ואין זה פשוט לומר: ערבי שרוצה להיות ראש העיר - שיקבל אזרחות ישראלית. אין זה דומה למקרה של יהודי שעולה מחו"ל ושוטר על אזרחותו הזרה. מכל מקום, לא נראה לי שנוכל לחוקק חוק האומר שתושב ערבי ממזרח-ירושלים לא יוכל לעולם להיות ראש עיריית ירושלים, ובו בזמן לומר על ירושלים מאוחדת וכו'. משום כך אני מבקש שהות להתייעץ בסייעתי. ובפרט כשאנחנו באים כאן לשנות מסצב קיים, וכל שינוי כזה ממילא מראה על כוונה מסוימת. כאמור, היה קל לי יותר לקבל את ההצעה אלמלא הדוגמה של ירושלים.

מה שנוגע למספר החתימות הנדרש - כל כוונת החוק היתה למנוע כלנתריזם. אבל מאידך, אי-אפשר לטעון שהצורך במספר רב של חתימות לא יכביד. אדם רציני שיראה עצמו מסוגל להיות ראש עיר אבל אינו רוצה להיות תלוי במפלגה כלשהי - יקשה עליו מאד לאסוף מספר כה רב של חתימות. כי איסוף החתימות הוא עניין של כסף, זמן ומנגנון. אם אפשר אפוא להתפשר על מספר של 500 או 750 - לא אתנגד. אבל בשום אופן לא יותר מ-750 חתימות. מה גם שגם לי נראה שהגורם של 5% הוא המכביד יותר.

מה שנוגע להצעתו של מר רותם - הרעיון כשלעצמו טוב, אבל אני חושש מפני התחרות לא שווה של מועמד כזה מן החוץ עם בוחות צעירים שצומחים במקום עצמו, וגם את זה צריך להביא בחשבון. מכל מקום, נראה לי שהצעה כזאת קצת מוקדמת.

י. בארי:

בענין החתימות: בעקבות דבריו של מר שפט אולי יש מקום להוריד את האחוז מתחת ל-5% במקומות קטנים. ייתכן שצריך לדרג את האחוז בהתאם לגודל המקום. אבל בעיר כמו ת"א, אם מועמד אינו יכול לגייס אלפיים חתימות - סימן שאיננו איש רציני. ומכל מקום, אם לא תתקבל החלטה פה-אחד - אני עומד על הצעתי: 2,500 חתימות.

אני חוזר ומבקש לא להחליט היום על הצעתו של מר רותם אלא להשאירה פתוחה לשיקול נוסף, אם כי עקרונית אין היא נראית לי.

י. בארי:

גם השאלה של מועמד לראשות העיר כראשון ברשימת מועמדים (סעיף 4(ב)) עדיין נשארת פתוחה.

ד. ברזילי:

להצעת מר רותם: חשוב בהחלט שראש עיר יהיה בעל נסיון ויהיה בחזקה בעל-מקצוע. אבל לא זה בלבד ורוש לראש עיר. מרוע לא להכניס כאן פסקה גם בנוגע להשכלה מינימלית וכו'. מה גם שעל כן אנחנו מוציאים מכלל אפשרות מי שירצה לרוץ בפעם הראשונה. העובדה שאדם הוא בן המקום כבר נותנת לו 50% יתרון על פני מועמד מבחוץ. אנשים רוצים לבחור לא רק במי שהוכיח עצמו בראש מפעל כלכלי גדול, אלא במי שהם מכירים מהמקום עצמו. אילו יודעתי שהכוונה היא לאפשר לראשי ערים גדולות לעבור למקומות חדשים וחלשים - עוד הייתי מבין זאת. אבל אנחנו הרי יודעים שהמציאות תהיה הפוכה: ראש מועצת מנחמיה ירצה לעבור לטבריה, ולא להיפך. בואו אפוא ונבחן לאנשי המקום הרגשה שכדאי להתאמץ ולהתפתח ולהקדיש עצמם למקום עצמו, כדי שיכירו אותם שם.

משום כך אני גם סבור שלא צריך להעלות את אחוז-החסימה מעל ל-250 חתימות. מה גם שאנחנו יודעים שכל החתימות לרשימה מסוימת אינן מעידות שהחותמים אכן גם מצביעים עבור אותה רשימה. ומה גם שאם אנחנו מחפשים רק כמות של חותמים - לאסוף חתימות אפשר בקלות. אבל אנחנו הרי לא מחפשים חותמים, אלא תומכים, מזדהים. ומעטים המקומות הקטנים בהם יש אפילו למפלגות הגדולות אלף פעילים.

א. גיבלבר:

יש הרבה מן החיוב בהצעתו של מר רותם. והראיה: הוועדות הקרובות שאנחנו נאלצים להקים במקומות שונים. מבחינה זו טוב היה להקדים רפואה למכה, ומפלגה שיוודעת שבמקום מסויים יש בעיות - תגיד: עכשיו צריך לפתור את הבעיה באותו מקום, ובהתאם לכך תציב מועמדים לראשותו. החסרון שבהצעה הוא שהיא מאפשרת את הדבר הזה רק לקבוצה קטנה של ראשי עיר, ולא למועמדים אחרים. אני מציע אפוא שלא נחליט היסס, ונאפשר לעצמנו שהות לשקול את הדבר.

לענין מספר החתימות - לי לא נראית ההצעה לקבוע נורמות שונות לעיר גדולה ולמקום קטן. לכן ההצעה של 5% מבעלי זכות הפשרה, וכפשרה - 750 חתימות.

י. קרפ:

מה שנוגע למספר החתימות - אין ספק שהמטרה היא למנוע הצעות קיקיוניות. הבעיה הזאת עמדה לפני המחוקק גם לגבי עצם הגשת הרשימות, ושם נקבע שרי ב-200 חתימות, פלוס ערבון כספי, כדי להבטיח שמדובר ברשימה לא-קיקיונית. ואם כך - למה לשנות כאן? ובפרט כשאומרים שהמועמד לראשות העיר צריך לעמוד בראש רשימה, ואז כבר ממילא זכה ב-200 חתימות. אלא אם כן קובעים לראש העיר קריטריון שונה לגמרי - ואז מדובר במספר חתימות הרבה יותר גדול. אלא שאז עומדת השאלה אם אמנם אנחנו רוצים לחסום דרכם של מועמדים. מכל מקום, מספר-מינימלי לא יוסיף כאן שום דבר.

ולענין ה-5%: במקרה שהם מהווים פחות מ-200 אנשים - זה בוודאי מגוחך.

מר קראפט:

אל כל ההצעות צריך להתייחס תוך שימת עין אל סעיף 2, המדבר על בחירות סלליות ושוות. והצעתו של מר רותם פוגעת בעקרון השוויון, שחייב לחול לא רק על בוחרים אלא גם על המועמדים.

מה שנוגע למספר החתימות - עקרונית חובת החתימות והפקדון מהווה פגיעה בעקרון הכלליות של הבחירות. אלא שפסיקה בחול כבר קבעה שסטייה כזאת אם היא קלה - היא מותרת, כי את כל העקרונות של הבחירות רואים כמכלול אחד, ובמסגרת הכוללת הזאת הסטייה הזאת נראית קלה ביותר. אבל אם ייקבע מספר חתימות של אלפיים - בוודאי שזאת פגיעה חמורה בעקרון הכלליות. ומה גם שצריך לדעת שעקרון החתימות איננו רק פרוהיביטיבי; הוא מכוון להוכיח אחיזה בציבור, ולא רק להיות מביעה להגשת מועמדות חדשה. ועליו אפוא להיות סביר.

200 חתימות בת"א מוכיחות אחיזה בציבור?

י. בארי:

מר קראפט:
אינני מתייחס למספרים, אלא לעקרונות.
אולי אפשר לשקול טבלה או דירוג של
מספר החתימות הנדרש, כפי שקיים בענין הפקדון: עד 5,000 תושבים,
עד 25 אלף, ועד 100 או יותר.

פ. אילון: ה-5% נותנים לך את הדירוג.

א. ורשה:
אני מבין שההגבלות הללו חלות רק על
רשימות שאינן מיוצגות בטוענה היוצאת.
והעלאת מספר החתימות הנדרש פירושה הנכון הוא חסימת הדרך בפני
מועמדים חדשים. יחד עם זה, לא ייתכן ש-150 חתימות יעידו על רשימה
שהיא רצינית. המינימום הנראה לי הוא אפוא 500-750 חתימות.

בהצעתו של מר רותם יש הרבה מן החיוב,
ואני מקווה שהוועדה אכן תשקול אותה פעם נוספת.

מר רותם:
את הצעתי הצעתי מחוץ הנסיון של חוסר
כוח אדם, בעיקר במקומות הקטנים. כל
הנסיונות להצמיח בהם מנהיגות מקומית נכשלו, ואפשר לראות זאת לפי
מספרי האנשים שהושטלו בהם מן החוץ.

היור' י. תמיר:
אני פוסל מכל וכל את המושג שראשית
עיר היא מקצוע. זוהי זיקה עמוקה של
אדם לשליחות ציבורית. נכון שיש מקומות הסובלים מחוסר כוח אדם
מעולה שיוכל להנהיג אותם. אבל את הבעיה הזאת אי-אפשר לפתור באמצעים
מלאכותיים קלים. אנחנו מחוקקים כאן חוק לדורות, ולא ייתכן להתאים
אותו לתופעות-לווי חולפות. ואילו הצעתו של מר רותם לדעתי מהווה
סכנה למקומות הקטנים והחלשים. ראש עיר מעולה נבחר ע"י אהבת המקום,
ע"י קשריו עם תושבי המקום, ולא עפ"י מידת הצלחתו במקום אחר. נכון
שוועדה קרואה באה לתקן ליקויים, אבל זה לתקופת-ביניים בלבד.

ולמספר החתימות: כבעל נסיון אני
רוצה לומר לכם שכל ענין החתימות הוא הונאה עצמית. אפילו לבקר את
החתימות אם הן אמיתיות או לא איננו מסוגלים כיום. ואם כי אני
מסכים עקרונית עם דבריו של ח"כ בארי - הרי הצעתו איננה בת-ביצוע,
וחגרום רק לפיקציה. אני תומך אפוא בהצעת הפשרה של 750 חתימות.
ע"כ אולי נביא אנשים לכך שיזדקקו לחוק.

ולדבריו של ח"כ מואב: הדמוקרטיה
הישראלית, כחלק מן הדמוקרטיה המערבית, היא הרע במיעוטו. עדיין לא
נמצא תחליף למפלגות. ואילו מדברייך משתמע כאילו אתה רוצה לגרום
לתהליכים חברתיים ישראלים שיפרצו פרצות לכל בר-בי-רב להיכנס
לזירה. אני מסכים לאפשרות הזאת - אבל קודם כל שילכו אנשים כאלה
דרך המפלגות, ושם יעשו את המהפכות. האם אנחנו מעוניינים שבמדינה
הזאת יהיו מאה מפלגות קטנטנות? ובסופו של דבר המפלגות אצלנו אינן
סגורות כפי שהיו, אינן נועלות שערים בפני אנשים חדשים.

הרחלט: 1. לקבל את סעיף 1 כמוצע בהצעת החוק

2. לקבל סעיף 2 כמוצע בהצעת החוק

3. לקבל סעיף 3 כמוצע בהצעת החוק

4. לדחות את ההצבעה בסעיף 4 עד לאחר
קבלת החלטה בנושאים הבאים:
(א) בענין האזרחות של ראש העיר
(ב) בענין הצעתו של מר רותם (ביטול
חובת מגורים של שנה לראש עיר
הרוצה להתייצב בעיר אחרת)

ג) בענין ראש רשות מקומית כראשון
ברשימת מועמדים למועצה.

5. בסעיף 5 (א) - א) הצבעה:
בעד ההצעה בדבר 2,500 חתימות - 1
בעד ההצעה בדבר 750 חתימות - 6

לקבל את ההצעה בדבר הצורך ב-750 חתימות
להצגת מועמדותו של ראש העיר.

המתייגות: ח'כ י. בארי (2,500 חתימות)

ב) בדבר האחוז יוחלט בשבוע הבא.

6. לקבל סעיף 5 (ב) כמוצע בהצעת החוק.

נמשיך בחוק זה בישיבה הבאה.

היו"ר י. חמיר:

3. חוק הרשויות המקומיות (יעוץ משפטי)

מד שפטי:
בישיבה קודמת הובעה הסכמה כללית
לעצם הצורך במוסד של יועץ משפטי
בעיריות, ולאחר מכן הועלו מספר שאלות עקרוניות, שאינן קלות, כגון:
יועץ משפטי - רשות או חובה; מהו המספר המינימלי של חושבים ברשות
מקומית המחייב יועץ משפטי קבוע, וכו'.

י. בארי:
שאלה ראשונה שעוררה מחלוקת היתה
בסעיף 2: אם ייאמר בסעיף 2 (א)
"רשאי" או "חייבת".

בסעיף 3 התעוררה שאלה של יועץ
משפטי שיעבוד ביותר מרשות מקומית אחת.

בסעיף 5 הועלתה השאלה של מספר
החושבים המינימלי שמחייב החזקת יועץ משפטי בעיריה, ובהקשר לכך -
האם עדיף עורך-דין שכיר, עובד המועצה, או שהמועצה יכולה להתקשר
עם עו"ד שאיננו עובד שלה.

מר רותם:
שאלה נוספת: עיריה הקשורה הינם בהסכם
עם משרד של עורכי-דין - מה
יהיה מצבה לאחר קבלת החוק הזה.

ב.צ. קשת:
והאם יכול בעל משרד פרטי של עו"ד
להיות יועץ משפטי של עיריה.

י. בארי:
בסעיפים 6 ו-7 יש שאלה של סוגי
העסקאות והדיונים שמחייבים נוכחות
או אישור של היועץ המשפטי, והאם ישאר סוגי העסקאות והדיונים
הללו לשיקול דעתו של השר, שיקבע אותם בתקנות, או שנקבע אותם בחוק.
אלו הן השאלות המרכזיות שנתעוררו.

היו"ר י. חמיר:
אני מבין שלחוק הזה יש קשר - ישיר
או עקיף - עם החוק שדנו בו בשעתו,
של מבקר העיריה.

כידון שאין בחוק הזה ויכוח בין-
סיעתי - אני מציע שנטיל על מספר חברים שימשו כוועדת-משנה שתדון

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
18.2.75

היו"ר י. תמיר:

בסעיפים ותביא לנו תוך שלושה שבועות הצעה מוסכמת, לקריאה סופית.

הדחלט: להטיל על ח"כ י. בארי, א. גיבלר וב. מואב לשמש כוועדת משנה שתסכם את פרטי החוק, ותביא אותו למליאת הוועדה יתוך שלושה שבועות לקריאה סופית. אם החלטותיה יהיו פה אחד - הן יהיו על דעת מליאת הוועדה.

(הישיבה ננעלה ב-11.00)